HARANA NG KULIGLIG

Tulang Pambata

2013 Palanca Award for Literature

Gagawa Ako ng Sariling Insekto

Gagawa ako ng mga sariling insekto,
naiiba sa karaniwang lumilipad o lumulukso.
Pararamihin ko ito sa aming hardin;
kapag nakita'y kaya mo bang tukuyin?
Alitaplong, maripolong, niklong,
salagulong, kuliglong, lamlong,
gamuposa, salaposa, aliposa,
putakposa, tipakposa, tutuposa,
tutubinik, alitapnik, salaginik,
kulignik, tipaknik, putaknik,
salagulig, tutubilig, alitaplig,
tipaklig, putaklig, gamulig
gamukiti, tutukiti, salakiti
parukiti, kuligkiti, gamukiti,
tutuginto, aliginto, paruginto,
gamuparo, mariparo, tipakparo,
kuligtap, salataptap, tututaptap,
kulitag, tipaktap, salagutap.
Lilikha ako ng mga bagong insekto,
Kaya mo bang hulihin ang mga ito?

Harana ng Kuliglig

Umahon ang kuliglig
mula sa kasuluk-
sulukan ng sukal
upang tuparin
ang pangakong
haranahin
ang nahihimbing,
ang antuking daigdig.

Katinig ang kapipisang sisiw,
ipaghehele niya ang pagal
na mga dahon.
Maliligalig
ang bugnuting bulaklak
sa mga pakpak niyang
waring nagbibiyulin.

Babaunin ng hangin
ang kanyang awit;
ilalatag sa kagubatan
habang iduduyan siya
ng pinilakang buwan

sa muli niyang pagbabalik
sa bisig ng lupa.

Bakit Ako Mag-aalaga ng Langgam

1. Hindi tumatahol.
2. Hindi nagmamaktol
3. Hindi ngumingiyaw.
4. Hindi dumudumi kung saan-saan.
5. Hindi mapanghi.
6. Hindi mabalahibo
7. Kaya hindi ako hinihika't inuubo.
8. Hindi nangangalmot.
9. Hindi uungot-ungot.
10. Kaya puwedeng dalhin sa mall at paaralan.
11. Hindi nagngangatngat.
12. Hindi nangangalkal.
13. Nagbubuhat nang hindi hinihingal.
14. Hindi matakaw.
15. Hindi nanunuklaw.
16. Hindi namdadamba't nandidila ng mukha.
17. Hindi pinupulgas o ginagarapata.
18. Ligtas sa rabies at galis.
19. Hindi nagwiwiksik ng ihi.
20. Sa pagkai'y hindi mapili.

21. Iniipon pa ang nahulog kong mumo't kendi.

22. Sinisimot ang natapong sarsa.

23. Walang kailangang hawla.

24. Walang kailangang kadena.

25. Hindi na kailangan pa ng bukuna.

26. Sa isang sulok o singit lang ang tahanan.

27. Hindi na pinaliliguan.

28. Modelo ko sa kasipagan.

29. Humanda nga lang kung ako'y makulit

30. Dahil masakit siyang nangungurot sa singit!

Mga Tanong sa Tutubing Kalabaw

Tutubing kalabaw, tutubing kalabaw,

Bakit mas malaki

sa ulo mo ang iyong mga mata?

Kung may 30,000 lente

ang iyong mata sa kaliwa at sa kanan,

ilan itong lahat?

Nabibilang mo ba ang kumikindat,

kumukurap, at nandidilat?

Sa dinami-dami ng iyong mata,

Nakikita mo ba ang kinabukasan at kalawakan?

Nasisilip mo ba ang mga multo at mikrobyo?

Natatanaw mo ba ang manghuhuli

na isang batang mapanghi?

Ilang antipara, doble bista, at kamera,

ilang teleskopyo at mikroskopyo

ang iyong kailangan?

Ilang libro ang kaya mong basahin?

May nasisilip ka ba sa dilim?

Ilang balde ka kung lumuha?
Ilang tuwalya ang iyong nababasa?

Dumudoble ba ang iyong tingin
kapag ikaw ay naduling?
Yumayaman ka ba
kahit sentimo ang suweldo?
(Tingin kasi mo ba sa mamera
ay 60,000 barya?)

Halata ba kapag ika'y kirat?
Nasaan ang iyong talukap?
Paano kung ika'y nagkakuliti?
Kapag kumati, isa-isa mo bang kakamutin?

Paborito mo bang laro ang pitik-bulag?
Napapagod ka ba sa 30,000 kindat?
Hinihingal ka ba sa 60,000 kurap?
Kahit sa pagtulog, lagi kang dilat?

Tutubing kalabaw, tutubing kalabaw,
mas malaki rin ba sa iyong ulo
ang naiipon mong muta tuwing umaga?

Tutubing Karayom

mula sa lawa,

unti-unting

susundot,

tutusok

ang tutubing karayom

sa himpapawid.

hihilahin ng hangin

ang pinilakan niyang sinulid;

kakampay ang kanyang mga pakpak

gaya ng mga daliri ng mananahi.

tatahiin,

pagdurugtungin

ang mga retaso

ng halimuyak-sampagita,

bagong-tabas na talahib,

at nakakubling nektar

ng mga santan.

pinagtatagniin niya
ang mga natastas na tela
sa pagitan ng bagyo,
baha, tagtuyo.
umiindayog siyang
magbuburda
ng nagniningning na lunti
sa hardin kapag tanghali.

pagkaraan, dadapo
ang tutubing-karayom
sa aking palad--
maghihintay na ako naman
ang magsulsi
sa mahabang kumot
ng tag-araw.

Bugtong, Bugtong

hito nang ako'y bata

agila nang tumanda

-tutubi

pambihirang usa sa Jolo

isang bayan kung makalukso

-pulgas

sanggol pa lang si Tonyo

isa nang arkitekto

-gagamba

kalabaw ko sa Panginay

karga-karga'y limang bahay

-langgam

binti niya'y hindi nga mabilang

lagi namang huli sa takbuhan

-singsing-pari

gumulong na ang ulo

nagsayaw pa ng tango

-ipis

tinikman ko ang ulam

gamit ang talampakan

-langaw o paruparo

ako ay nagrosaryo

saka namugot-ulo

-sambasamba

kita'y aawitan

bago pagnakawan

-lamok

noong sanggol ay peste

nang tumanda'y bayani

-higad na naging paruparo

nagsamalamig, nagpabango

bago ihatid ang koreo

-paruparo o bubuyog na akto ng polinasyon

nars na bubulong-bulong

bago mag-ineksiyon

-bubuyog

ga-munggong manlalakbay

sa higante namahay

-niknik ng kalabaw

kukupad-kupad na kawal

nagsuot ng kapang bakal

-uwang

sa aking patikim-tikim

nagkakakulay ang hardin

-bubuyog, pukyutan, paruparo (dulot ng polinasyon)

maglilinis at maghihilamos

saka magtatampisaw sa bulok

-bangaw

isang butil ng palay

naging pasas kay Bantay

-garapata

maliit pa lamang si Onyok

lumilikha na ng palayok

-putakti

manggagawa sa Tabuk

umuukit ng bundok

-anay

ipot na binilog-bilog

pinapak hanggang mabusog

-sumbang-tae

Tibok ng mga Gintong Puso

Titibok-tibok, pipintig-pintig
ang aking mga gintong puso
sa tuwing tumitiririt
ang mga pipit sa aking mga sanga.

Kinikiliti ako ng makulit na kuting,
pilit akong kinikilala,
inaakyat at sinusukat
ang katawan ko’t balat.

Sumisilong ang mga salagubang
sa aking malinamnam na dahon;
binabantayan, binabakuran ng mga hantik
ang mga nahihinog na gintong puso.

May umiidlip, nananaginip na kalabaw
sa aking paanan. May kakaba-kabang dumapo,
papaga-pagaspas na mahiyaing mariposa
ang nais manirahan sa aking lilim.

Tumatayog ako, lumalago
nang umangkas sa aking mga bisig
ang isang batang yakap ang aklat—
tinutulaan at pinapangarap
ang aking mga gintong puso.

Masasakit na Salita

Yabag ng mga nagulat na kabayo
Ang masasakit na salita;
Niyayanig ang aking diwa
At patuloy na nagdadabog
Hanggang malamog ang aking puso.

Lindol ang masasakit na salita.
Winawasak ang aking pangarap
Na matatayog na gusali't tulay;
Binubura ang aking pananaginip
Ng buwan at mga bituin.

Higad na nadikit sa balat
Ang masasakit na salita.
Sumasalubsob, tumutusok
Ang mga ga-hiblang tinik sa laman;
Tumatagos ito at gumagapang,
Hanggang mahinog ang mga pantal.

Ngunit nadadaig
ang mga yabag ng kabayo,
ang mga yanig ng lindol,
at ang mga ga-hiblang tinik ng higad
ng isang mapagkalingang yakap
ng matalik na kaibigan
o ng minamahal na magulang.

Pista sa Madaling-Araw

Hindi na ako kailangang gisingin
ng sumusuot na liwanag
sa nahihimbing naming silid.
Bago pa tumilaok ang tandang,
nakahanay na ang mga buslo
para sa pista ngayong madaling-araw.

Sinalubong kami ng luntiang hanay
ng mga letsugas, petchay, at kinchay.
Sumasabog ang nahihinog na amoy
ng tsiko, durian, pinya, at melon.
Waring litson ang matabang langka
at umaapaw sa tamis ang ginintuang laman.
Tila korona ang mga piling ng senorita't lakatan
at handang magpakurot ang mga lansones at rambutan.
Nag-aagaw-dilaw at nag-aagaw-luntian
Ang mga kaing ng mangga at papaya.
Kumakaway ang talbos ng ampalaya,
Kumikindat ang mga bulaklak ng kalabasa.

“Tikim na, suki,” alok ng kaibigang tindera.
“Matamis iyan.” Walang anu-ano’y
hiniwa niya ang namimintog na pakwan
at sumambulat ang rosas nitong katas.

Tama si nanay, ang mga bunga at gulay
ang pinakamagagarang alahas ng lupain.
At saka niya ako sinorpresa
ng paborito kong mumunting pulang puso
mula sa kabundukan ng Cordillera.

Mga Pangarap ng Aming Takure

Tuwing umaga,

kapag magkakape na si tatay

o mag-iinit si nanay

ng tubig-pampaligo,

umaawit, bumibirit, pumapaswit,

sumasagitsit, sumisirit, sumisitsit,

tumitiririt

ang aming takure.

Tumitilaok

siyang parang tandang;

sumisipol

tulad ng hinihipang silbato.

Humihiyaw pa

gaya ng elepante;

tumitili, nanggagalaiti,

animo'y orasang nanggigising

kapag tinatamad kaming bumangon;

at nakuha pang magmaktol,

waring bulkang sinusumpong.

At lagi't lagi,

hinahayaan naming umapaw

sa pangangarap ang aming takure.

Mga Ulap sa Baguio

1.

Maamong tuta,
humahalik sa aking binti
ang lagunlon ng ulap.
Naglalambing,
tila may hinihiling.
Pilit kong kinarga
pero dahan-dahan
namang lumundag,
lumukso;
yayakapin ko'y napakailap!

2.

Mayamaya, dinumog
ako ng mga ulap,
tila pitumpu't pitong
puting tupa.
Nang hinaplos ko'y
gumugulong, umaalon,
sumusulong,
lumulusong-umaahon.

3.

Lumilok ako

sa mga kimpal ng ulap:

pugita at butanding,

korales at pusit,

lumba-lumba at pating,

taklobo at bituing-dagat.

Iaalay ko ang lahat ng ito

sa asul na kaharian

ng kalangitan.

Kagabi, Umulan ng Tsokolate

Kagabi, umulan ng tsokolate,
ng malapot at purong-purong tsokolate.

Tsokolate ang umaaagos sa kanal at daan.
Tsokolate ang kumumot sa buong hardin.
Tsokolate ang naglalawa sa bawat bakuran.
Tsokolate ang mga damit na naiwan sa sampayan.

Tsokolate ang aming tsinelas at sapatos.
Tsokolate ang sumuot sa aming medyas
Tsokolate ang mga palakang naghahagikhikan.
Tsokolate ang naipon sa mga paso ng halaman.

Sana'y umulan muli mamayang gabi.
Pero ayoko na ng tsokolateng malapot at umaalon-alon.
Gusto ko namang bumuhos ang paborito kong ispageti
(O kaya'y tatlong uri ng pansit: bihon, miki, at canton.)

Pintong Walang Silid

Pinto akong walang silid.

Pinto ako tungo sa maraming mundo.

Kapag nakapinid,

isa akong bugtong, sikreto, misteryo.

Lumilitaw ang sari-saring pinto

sa bawat pagbukas sa akin

upang makalaya kayo sa apat na sulok.

Paulit-ulit akong nabubuksan

upang makapaghatid sa maraming lunan—

malayong nakaraan, malapit na hinaharap,

bagong-tuklas na planeta, at lihim na paraiso.

Nakatatak sa aking gulugod ang inyong pupuntahan;

nakaukit sa aking balat

at bawat himaymay ng aking laman

ang aking manlilikha.

May matutuklasang mumunting hiyas

kapag ginalugad ako ng isang manlalakbay.

Hindi ako nagsasara kaninuman,

bagong silang man o nasa dapithapon na ng buhay.

Makinis at malutong ako kapag bago;

marupok at nagpupulbos naman kapag luma.
Kaya akong ipaghele ng isang palad
o kaya'y yapusin ng mga braso.
Kasama ninyo ako sa pananaginip
at pangangarap.
Paulit-ulit akong dinadalaw
ng mga umiibig sa rikit ng mga salita.
Balang-araw, silang mga sumisinta
ay lilikha ng mga sariling pinto
mula sa maaabot ng kanilang haraya.

Bakit Ako Nagpapalipad ng Saranggola

Nagpapalipad ako ng saranggola
Dahil siksikan na ang mga kotse,
bus, traysikel, at dyip sa mga kalye.

Nagpapalipad ako ng saranggola
Dahil makikipagpatintero ako sa mga maya't tarat.
At ako itong wala namang pakpak.

Nagpapalipad ako ng saranggola
Dahil susundan ko ang ruta ng mga eroplano
At maglalakbay sa malalayong disyerto.

Nagpapalipad ako ng saranggola
Dahil tutuklasin ko kung saan umiidlip at humihilik
Ang araw at ang buwan.

Nagpapalipad ako ng saranggola
Dahil pipisilin ko ang malambot na ulap
Tulad ng tatlong paborito kong unan.

Nagpapalipad ako ng saranggola
Para kalabitin si Bathala
Kapag nagpapakawala siya ng kulog at kidlat.

Nagpapalipad ako ng saranggola
Dahil tutulay ako sa bahaghari
At susundan ang dulo nitong hitik sa ginto't salapi.

Nagpapalipad ako ng saranggola
Dahil susungkitin ko pababa ang telong itim
At mag-uuwi ng sari-saring kutitap ng mga bituin.

Kung Bakit Ako Pumipikit

Pumipikit ako

Dahil masyadong maliwanag

At humahapdi ang aking mga mata.

Pumipikit ako

Dahil nanginginig ang aking mga ngipin

Sa napakalamig na ice cream.

Pumipikit ako

Dahil nakatitig ang aso sa akin

At baka ako’y kanyang kagatin.

Pumipikit ako

Dahil matalas ang titig

Ng dentistang masungit.

Pumipikit ako

Dahil may mabagsik na hangin

At para akong mapupuwing.

Pumipikit ako

Dahil napakaasim ng mga kamias

At wala namang asing masasawsawan.

Pumipikit ako

Dahil madilim na sa labas

At ako'y dapat nang humimbing.

At siyempre,

Pumipikit ako upang makita

Ang aking magiging magandang panaginip.